

Nr 157.

Av herr **Lindblom m. fl.**, *om inrättande vid vissa handelsgymnasier av examen för elever från enskild undervisning.*

Vid de statsunderstödda handelsgymnasierna lämnas en värdefull merkantil utbildning, som kompletterad med praktik ger eleverna en förhållandevis allsidig och god yrkesutbildning. Det av handelsgymnasiet officiellt utfärdade avgångsbetyget betraktas som en värdefull handling, när det gäller för den utexaminerade att styrka sin kompetens eller för arbetsgivaren att bedöma den platssökandes kvalifikationer.

Emellertid har ett icke obetydligt antal personer jämsides med sitt förvärvsarbete inom affärslivet genom självstudier eller på annat sätt skaffat sig kunskaper i merkantila ämnen, vilka i många fall mer än väl motsvara det kunskapsmått, som vinnes vid ett handelsgymnasium, vartill komma de genom det praktiska arbetet förvärvade erfarenheterna och färdigheterna. Först sedan dessa personer inträtt i förvärvsarbetet ha de ofta funnit, vilka krav i fråga om dokumenterade kunskaper, som deras verksamhet och deras framtid inom yrket ställa på dem. Deras tjänst och i åtskilliga fall ålder hindra dem emellertid att bevista handelsgymnasium och där avlägga examen. I andra fall är det fråga om mindre bemedlade ungdomar, vilka ej ha tillgång till handelsgymnasium på hemorten och för vilka flera års studier på annan ort äro en ekonomisk omöjlighet, men som genom självstudier — i regel pr korrespondens — önska skaffa sig merkantil yrkesutbildning motsvarande den, som lämnas vid handelsgymnasium.

Dessa kategorier studerande, som utan att åsamka statsverket några utgifter skaffat sig gymnasiekunskaper i handelsämnen, kunna för närvarande ej genom tillräckligt övertygande betygshandlingar styrka sin kompetens. Detta gäller främst vid sökandet av befattningar i allmän tjänst, för vilka handelsgymnasiekompetens uppställles som villkor, men även i fråga om anställningar hos enskilda arbetsgivare. Endast till priset av avsevärda uppoffringar av både tid och pengar för att genomgå ett handelsgymnasium kan ett åsyftat kompetensbevis erhållas av dem, som redan äga för examen tillräckliga kunskaper. Detta måste betraktas som ett misshushållande med tid och pengar såväl för den enskilde som för det allmänna. Någon examen för elever, som åtnjutit enskild undervisning, s. k. privatistexamen, existerar nämligen ej vid våra handelsgymnasier.

Önskemål framföres ofta om att praktiska bildningsvägar skola väljas framför sådana, som endast ge teoretiska kunskaper. Ett föga kostsamt sätt att främja en sådan utveckling vore att öppna möjligheter för många av dem, som nu tvingas att inrikta sina självstudier mot studentexamen för att få ett officiellt avgångsbetyg, att avlägga handelsgymnasieexamen som privatister.

Inga bärande skäl tala heller för att vad som varit möjligt att arrangera i fråga om student- och realexamina för elever, som åtnjutit enskild undervisning, skulle möta oöverstigliga hinder i avseende på handelsgymnasieexamen för privatister. En privatistexamen innebär alltid ett hårdare prov än examen för skolans egna elever. Häri ligger garanti för att inga genvägar till examen komma till stånd. Endast duktiga och energiska personer ha möjlighet att bestå proven i en privatistexamen, och för dessa böra inte resas formella och onödiga skrankor.

Privatistexamen skulle lämpligen kunna förläggas till de större handelsgymnasierna. Ett särskilt statligt anslag torde böra utgå till de handelsgymnasier, som få till uppgift att anordna privatistamina, för att täcka härav föranledda extra utgifter, vilka icke torde böra påläggas examinanderna.

Frågan om inrättande av en privatistexamen vid handelsgymnasierna borde kunna lösas utan dröjsmål och utan sammankoppling med andra frågor rörande handelsundervisningen och övriga skol- och yrkesutbildningsproblem.

Med hänvisning till vad ovan anförts få vi sålunda hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära dels att vid vissa handelsgymnasier måtte inrättas examen för elever, som åtnjutit enskild undervisning, dels att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt kungl. överstyrelsen för yrkesundervisning att snabbt uppgöra förslag till plan m. m. för en sådan examens anordnande.

Stockholm den 23 januari 1945.

E. A. Lindblom.

N. Gärde.

Å. Holmbäck.

Gust. Sundelin.

P. J. Näslund.